

מדה בדת

לע"נ מרן רבי אלעזר מנחם
בן רבי עזריאל שך זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 256 פרשת וירא תשפ"ה

בבא בתרא קמה-קנא

שינוי הדף היומי בדרך קצרה

לשלם יותר, ושביעית לא משמטת אותה כי לא שייך בה לא יגוש, ובכור לא נוטל בראוי כמו במוחזק.

רב כהנא אומר שהיה כלל של ששוכינות שאם היה בעיר הוא צריך לבא וכן אם שמע את קול הטבלה שמשמיעה קול לבוא לשמחת החתן הוא צריך לבא ואם לא שמע אותה הוא צריך להודיע לו ויש לו תרעומת אם לא הודיעו, ואם יש לו הוא ישלם לו והוא מנכה את מה שלא אכל, ולאביי הוא פוחת זוז שהדרך לאכול זוז ואם התחייב ד' זוזים שהוא אוכל יותר ברווח מנכה לו ב' זוזים, ויותר מכך כל אחד לפי חשיבותו.

שנו בכרייתא שאם עשה עמו בפומבי ורצה להחזיר לו בצנעא יכול לומר לו אעשה עמך בפומבי כמו שעשית עמי אם עשה עמו בבתולה ורוצה לעשות עמו באלמנה יכול לומר לו אעשה עמך בבתולה כמו שעשית עמי, עשה עמו בשניה ורצה לעשות עמו בראשונה יכול לומר לו כשתשא אשה אחרת אעשה עמך כמו שעשית עמי, עשה עמו באחת ורצה לעשות עמו בשתיים יכול לומר לו באחת אעשה עמך כמו שעשית עמי.

שנו בכרייתא מי שהוא עשיר בנכסים והוא עשיר בפומבי זה בעל הגדות, עשיר במעות והעשיר בבתיים הוא בעל פלפול, עשיר במדה עשיר בכמוס זה בעל שמועות והכל צריכים לבעל החיטים והיינו הגמרא.

ר' זירא אמר בשם רב בפסוק **כל ימי עני רעים** שהכוונה למי שלומד גמרא **וטוב לב משתה תמיד** זה בעל משנה ורבא דרש להיפך, וכמו שאמר רב משרשיא בשם רבא בפסוק **מסיע אבנים יעצב בהם** היינו בעל משנה **ובוקע עצים יסכן בהם** זה בעל גמרא שיש לו הנאה שיכול להורות הוראה. ר' חנינא דרש בפסוק **כל ימי עני רעים** זה אדם שיש לו אשה רעה **וטוב לב משתה תמיד** זה אדם שיש לו אשה טובה ור' ינאי דרש **כל ימי עני רעים** זה איסטניס **וטוב לב משתה תמיד** זה אדם שדעתו יפה, ור' יוחנן דרש **כל ימי עני רעים** זה אדם שהוא רחמן **וטוב לב משתה תמיד** זה אדם שהוא אכזרי, ורבי"ל דרש **כל ימי עני רעים** זה אדם שדעתו קצרה זה אדם שדעתו רחבה

דף קמ"ו רבי"ל הקשה בפסוק **כל ימי עני רעים** והרי יש שבתות ויו"ט, ויש לבאר כדברי שמואל שאמר ששינוי וסת הוא תחלת חוליה.

כתוב בספר בן סירא כל ימי עני רעים ובן סירא אומר **שגם הלילות שאם גגו הוא בשפל הגגים ממטר כל הגגים מגיע לגגו**, ואם כרמו הוא ברום הכרמים מעפר כרמו הולך לכל הכרמים.

משנה מי ששלח סבלונות לבית חמיו אם שלח ק' מנה ואכל שם סעודת חתן אפילו בדינר אינו גובה, ואם לא אכל שם סעודת חתן הוא גובה אם שלח סבלונות מרובים שיחזרו עמה לבית בעלה הוא גובה, וסבלונות מעטים שהיא משתמשת בהם בבית אביה אינו גובה. **גמרא** רבא אומר שכל זה בדינר אך פחות מדינר אינו גובה ולכאורה זה פשוט הרי שנינו דינר, ויש לומר שהיינו אומרים שכתוב דינר כדרך התנא קמ"ל, ויש להסתפק שכתוב **אכל** ומה הדין בשתה, כתוב **הוא** ויש להסתפק בשלחו, וכתוב **שם** ויש להסתפק מה הדין בשגרו לו, ויש להוכיח מדברי רב יהודה בשם שמואל שהיה מעשה באדם אחד ששגר מאה קרונות של כדי יין

דף קמה יש להקשות שאם האחד שעשה שושבינות מת מי שקיבל יטען תן לי שושביני ואשמח עמו, ורב יוסף מבאר שהוא שמח עמו שבעת ימי המשתה ולא הספיק לפרוע עד שמת.

לכאורה נחלקו תנאים אם יכול לטעון תנו לי בעלי ואשמח עמו, ששנינו שמי שאירס אשה בתולה גובה מאתיים ואלמנה מנה, ולר' נתן מקום שנהגו להחזיר קידושין מחזירים ומקום שנהגו שלא להחזיר לא מחזירים, ורבי אומר באמת אמרו מקום שנהגו להחזיר מחזירים ומקום שנהגו שלא להחזיר לא מחזירים, ולכאורה רבי הוא כדברי ר' נתן, אלא יש לומר שנחלקו בסברא שהיא אומרת תנו לי בעלי ואשמח עמו, וחסר בכרייתא וכך יש לשנות: שמי שאירס אשה בתולה גובה מאתיים ואלמנה מנה, וכל זה כשהוא חזר בו אך אם היא מתה לר' נתן מקום שנהגו להחזיר מחזירים ומקום שנהגו שלא להחזיר לא מחזירים, וכל זה כשהיא מתה אך אם הוא מת לא מחזירים שהיא אומרת תנו לי בעלי ואשמח עמו, ורבי בא לומר באמת אמרו שבין מת הוא בין מתה היא מקום שנהגו להחזיר מחזירים ומקום שנהגו שלא להחזיר לא מחזירים ואינה יכולה לומר תנו לי בעלי ואשמח עמו, ויש לדחות שלכו"ע היא יכולה לומר תנו לי בעלי ואשמח עמו ולא נחלקו במת הוא אלא כשמתה היא ונחלקו אם קידושין נתנו לטיבועים שכשהיא מתה המעות אבודים או שלא נתנו לטיבועין, שלר' נתן הקידושין לא נתנו לטיבועין ולרבי המעות נתנו לטיבועים, אך קשה שכתוב מקום שנהגו להחזיר מחזירים, ויש לפרש שבסבלונות ודאי המנהג להחזיר, ונחלקו בזה תנאים ששנינו בכרייתא שאם קדשה בככר לר"מ בתולה גובה מאתיים ואלמנה מנה ור' יהודה סובר שבתולה גובה מאתיים ואלמנה מנה ומחזירה לו את שאר הככר ור' יוסי סובר שאם קדשה בעשרים שקלים נותן לה שלושים חצאים שהם ס' זוז ואם קדשה בשלושים נותן לה עשרים חצאים, ולכאורה אם מדובר שהיא מתה מה שייך שהיא מקבלת כתובה ואם הוא מת מדוע היא מחזירה לו את השאר הרי היא יכולה לטעון תנו לי בעלי ואשמח עמו, ואם מדובר באשת ישראל שזינתה אם זה ברצון אין לה כתובה ואם זה באונס היא מותרת לו, אלא מדובר באשת כהן ונחלקו אם קידושין נתנו לטיבועין שלר"מ קידושין נתנו לטיבועין ולר' יהודה לא נתנו לטיבועין, ור' יוסי מסתפק אם נתנו לטיבועין או לא ולכן בקדשה בעשרים שקלים נותן לה שלושים חצאים דהיינו ס' זוז ואם קדשה בשלושים שקלים נותן לה עשרים חצאים דהיינו מ' זוז והיא קבלה יחד ק' זוז.

רב יוסף בר מניומי אומר בשם ר"נ שבכל מקום שנהגו להחזיר מחזירים והסבירו שהכוונה לנהרדעא, ובשאר בכל אמרו רבה ורב יוסף המוהר חוזר אך הקידושין לא חוזרים, ואם היא חזרה בה אפילו הקידושין חוזרים, ואמימר אומר שהקידושין לא חוזרים שמא יאמרו שהקידושין תופסים באחותה, אך רב אשי אומר שכיון שיש גט לא יאמרו שיתפסו הקידושין באחותה אך דבריו הם בדותא כיון שיתכן שיש ששמעו בקידושין ולא שמעו שהיה גט.

שנו בכרייתא שנאמרו ה' דברים בושבינות שהיא נגבית בב"ד והיא חוזרת בעונתה ואין בה ריבית **עמוד** ב ושביעית לא משמטת אותה, ובכור לא נוטל בה פי שנים, היא נגבית בב"ד שהיא כמלוה, ואין בה ריבית שלא נתן לו על דעת

משם סבר שזה מתנה גמורה והוא רק הזכיר את צערו קמ"ל שזה גם לרכבן.

ר' זירא אומר בשם רב שהמקור לכך שמתנת שכיב מרע קונה הוא מהפסוק **והעברתם את נחלתו לבתו** ויש העברה אחרת שהיא כמו ירושה והיינו מתנת שכיב מרע, ור"נ אמר בשם רבה בר אבוה שלומדים מהפסוק **ונתתם את נחלתו לאחיו** ויש נתינה אחרת שהיא כזו והיינו מתנת שכיב מרע, ור"נ לא למד מ**והעברתם** כי לומדים משם כדברי רבי שבכל הירושות נאמר **ונתתם** ולגבי בת כתוב **והעברתם** שרק היא מעבירה נחלה משבט לשבט ע"י שכנה ובעלה יורשים אותה, ור' זירא לא למד מ**ונתתם** כי זה רק דרך הפסוקים, רב מנשיא בר ירמיה למד מהפסוק **בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה והיינו צואה בעלמא, ורמי בר יחזקאל למד מהפסוק ואחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבוש את החמור וילך אל ביתו ואל עירו ואל עירו ויצו אל ביתו ויחנק והיינו בצואה בלבד.**

שנו בכרייתא שאחיתופל צוה את בניו ג' דברים: שלא יהיו במחלוקת ולא ימרדו במלכות בית דוד, וכשיו"ט של עצרת הוא ברור יזרעו חיטים, ומר זוטרא אמר ששנינו כלול ובוהרדעי אמרו בשם ר' יעקב שגם כלול הוא לא ממש וגם ברור הוא לא ממש ואפילו אם הוא כלול ויש רוח צפונית שמנשבת ומפזרת אותו זה נקרא ברור, ר' אבא אמר לרב אשי שאנו שנינו את זה לגבי דבריו של ר' יצחק בר אבדימי שאמר שבמוצאי יו"ט אחרון של חג כל העם צפה לעשן המערכה אם נטה לצד צפון העניים שמחו ובעלי הבתים התעצבו שגשמי השנה יהיו מרובים ולא יוכלו לשמור פירות לייקום, ואם נטה העשן לדרום העניים התעצבו והבעה"ב שמחו שגשמי השנה יהיו מעטים והפירות ישמרו, אם נטה כלפי מזרח כולם שמחים וכלפי מערב כולם עצבים, ויש להקשות ששנינו שרוח מזרחית לעולם היא יפה ורוח מערבית לעולם היא קשה ורוח צפונית יפה לחיטים שהביאו שליש אך היא רעה לזיתים בשעה שהם מניצים, ורב יוסף או מר זוטרא או ר"נ בר יצחק אמרו שהסימן לכך הוא שולחן בצפון ומנורה בדרום שכל אחד מגדל את הצד שלו, ויש לומר שהברייתא שמערבית קשה היא לבני בבל שאינה צריכה מטר כל כך אך לבני א"י מערבית היא הרוח היפה.

אבא שאול אומר שאם יו"ט של עצרת הוא ברור זה סימן יפה לכל השנה ורב זביד אומר שאם היום הראשון של השנה הוא חם כל השנה חמה ואם קר כל השנה תהיה קרה ונ"מ לתפלתו של כהן גדול.

רבא אמר בשם ר"נ שמתנת שכיב מרע היא רק מדרבנן שמא תטרף דעתו עליו, ויש להקשות שר"נ עצמו אמר בשם שמואל שמי שמכר שטר חוב לחבירו וחזר ומחלו הוא מחול וגם יורש מוחל ושמואל מודה שאם נתן במתנת שכיב מרע אינו יכול למחול וזה מובן רק אם מתנת שכיב מרע מועילה מדאורייתא לכן אינו יכול למחול אך אם זה מועיל מדרבנן מדוע אינו יכול למחול, ויש לומר שאמנם אינה של תורה אך עשו אותה כמו של תורה. **רבא** אומר בשם ר"נ שאם שכיב מרע אמר פלוני ידור בבית זה ויאכל פירות של דקל זה לא אמר כלום עד שיאמר תנו בית זה לפלוני וידור בו או שיאמר תנו דקל זה לפלוני ויאכל פירותיו, ולכאורה רואים שר"נ סובר שמה שמועיל בבריא מועיל גם בשכיב מרע ומה שלא מועיל בבריא לא מועיל בשכיב מרע, ויש להקשות

דף קמח הרי רבא אמר בשם ר"נ שאם שכיב מרע אמר הלואתי לפלוני הלואתי לפלוני אף שזה לא מועיל בבריא, ורב פפא מבאר שזה מועיל כמו שזה מועיל ביורש וכך זה מועיל במתנת שכיב מרע, ורב אחא בר רב איקא מבאר שזה

ושמן וכלי כסף וזהב וכלי מילת ורכב בשמחתו לבית חמיו וכשעמד בפתח בית חמיו הביאו לו כוס חמין ושתה ומת והלכה זו העלה רב אחא שר הבירה לפני חכמים באושא ואמרו לו שסבלונות שעשויים להבלות אינו גובה ומה שלא עשוי להבלות הוא גובה, א"כ משמע אפילו שתה ואפילו פחות מדינר, ורב אשי דוחה שמי אמר שלא שחקו לו מרגלית שווה אלף זוז ושתה אותה, אך לכאורה יש להוכיח שגם בשגרו לו, ויש לומר שפתח בית חמיו זה כבית חמיו.

הסתפקו האם חוזר גם השבח שהשביחו הסבלונות שהרי אם הם בעין הם חוזרים לרשותו וא"כ הם השביחו ברשותו, או שנאמר כיון שאם אבדו או נגנבו זה ברשותה שהרי צריכה לשלם לו, א"כ השבח הוא ברשותה ונשאר בתיקו.

רבא מסתפק בסבלונות שעשויים להבלות אך לא בלו, ולכאורה יש להוכיח ממה שאמרו באושא שמה שעשוי להבלות גובה ומה שלא עשוי להבלות לא גובה ומשמע גם בלא בלו, ויש לדחות שרק בבלו, ולכאורה יש להוכיח מהמשנה שכתוב סבלונות מועטים שהיא תשתמש בהם בבית אביה אינם נגבים, ורבא מעמיד שמדובר במיני צעיפים וקישורים שהם דבר מועט והוא מוחל עליהם.

רב יהודה אומר בשם רב שהיה מעשה באדם אחד ששגר לבית חמיו יין חדש ושמן חדש וכלי פשתן חדש בעצרת, ולכאורה מה החידוש, יש לומר שבא לומר על חשיבותה של א"י או שבא לומר שאם הוא טוען ששלחתי לך בעצרת טענתו טענה.

רב יהודה אומר בשם רב שהיה מעשה באדם שאמרו לו שאשתו תותרנית ונכנס אחריה לבדקה בחורבה אמר לה ריח צנון אני מריח בגליל **עמוד ב** אמרה לו מי יביא לי מהכותבות של יריחו ואוכל בו ובינתיים נפלה עליה החורבה ומתה ואמרו חכמים שכיון שלא נכנס אחריה אלא לבדקה אם מתה אינו יורשה.

רבין סבא ישב לפני רב פפא ואמר שבין מת הוא ובין מתה היא הסבלונות חוזרים אך המאכל והמשתה אינם חוזרים ואם היא חזרה בה חוזר אפילו ירק פשוט, ורב הונא בר רב יהושע אמר ששמים את מה שאכלו בדמי בשר בול והיינו עד שליש.

משנה שכיב מרע שכתב את כל נכסיו לאחרים והשאיר לעצמו קרקע כל שהוא מתנתו קיימת גם כשהבריא ואם לא השאיר קרקע כל שהוא המתנה לא קיימת כשהבריא. **גמרא** ר"נ אומר שמשנתינו שהולכים אחר אומדנא היא כדעת ר"ש בן מנסיא, ששנינו שאם בנו הלך למדינת הים ושמע שהוא מת והוא כתב את כל נכסיו לאחר ואחר כך בא בנו המתנה חלה, ור"ש בן מנסיא אומר שהמתנה לא חלה שאילו היה יודע שבנו קיים לא היה נותן, ורב ששת אומר שמשנתינו היא כדעת ר"ש שזורי ששנינו שבתחילה היו אומרים שמי שיוצא בקולר ואמר כתבו גט לאשתי יכתבו ויתנו ואח"כ הוסיפו שגם המפרש והיוצא בשיירה, ור"ש שזורי מוסיף שגם המסוכן, ור"נ לא העמיד כר"ש שזורי כי שם אמר כתבו וגילה דעתו שרוצה לגרש, ורב ששת לא העמיד כר"ש בן מנסיא כי במקרה שאמרו לו שמת בנו זה אומדנא דמוכח אך במשנתנו זה לא אומדנא דמוכח, הברייתא שאומרת שאם היה חולה ומוטל במטה ואמרו לו נכסיך למי ואמר

דף קמז חשבתי שיש לי בן עכשיו שאין לי בן נכסי לפלוני וכן אם היה חולה ואמרו לו נכסיך למי ואמר חשבתי שאשתי מעוברת ועכשיו שאינה מעוברת נכסי לפלוני והתברר שאכן היא מעוברת המתנה לא חלה ולכאורה זה כדעת ר"ש בן מנסיא ולא כרבנן, ויש לדחות שכשאמר דומה לי שאשתי מעוברת או שיש לי בן גם רבנן מודים ומי שהביא ראה

קיים כבריא כמו שאמר רב הונא בשם רב שמועיל לומר שהחוב שלי יעבור אליו במעמד שלשתן.

הסתפקו כשאמר השכיב מרע דקל לאחד והפירות לאחר האם הוא שייר את מקום הפירות או לא, אם נאמר שלאחר זה לא שיור יש להסתפק אם השאיר את הפירות לעצמו, ורבא אמר בשם ר"נ שאם נאמר שבדקל לאחד והפירות לאחר אינו שיור באמר מקום פירות דקל לאחד והשאיר את הפירות לעצמו הוא השאיר מקום פירות כיון שלגבי עצמו הוא משאיר בעין יפה.

ר' אבא אמר לרב אשי שאנו שנינו את זה על דברי ר"ל שאמר שמי שמכר בית לחבירו ואמר לו על מנת שדיוטא העליונה שלי היא שלו, **עמוד ב** והספק הוא כשנתן בית לאחד ודיוטא לאחר האם הוא שיור ואם נאמר שאינו שיור יש להסתפק כשנתן לאחר חוץ מדיוטא, רבא אמר בשם ר"נ שאם נאמר שבית לאחד ודיוטא לאחר זה לא שיור אם אמר חוץ מדיוטא הוא ודאי שיור, ולדעת רב זביד שאמר שאם רצה להוציא זיזים יכול להוציא א"כ כששייר דיוטא הוא השאיר את מקום הזיזים.

רב יוסף בר מניומי אומר בשם ר"נ שאם השכיב מרע כתב את כל נכסיו לאחרים אם כוונתו מתחילה לחלק את הכל כולם קנו, ואם הבריא הוא חוזר מכל המתנות ואם אמר כנמלך קנו כולם וחוזר בו רק מהאחרון, ואין לומר שמה שהפסיק בחלוקה זה רק לעיון ואח"כ נתן לכולם שבסתמא השכיב מרע מדייק כשהוא נותן.

רב אחא בר מניומי אמר בשם ר"נ שאם השכיב מרע כתב את כל נכסיו לאחרים והבריא אינו חוזר שחוששים שיש לו נכסים במקום אחר, ויש להקשות א"כ במה דברה המשנה שאם נתן את כל נכסיו ועמד חוזר, רב חמא אמר שמדובר שאמר כל נכסי, ומר בר רב אשי אומר שמדובר שהוא מוחזק אין לו עוד נכסים.

הסתפקו אם חזרה במקצת זה חזרה מכל המתנה, ויש להוכיח ממה ששנינו שאם כתב כולם לאחד ומקצתם לשני השני קנה והראשון לא קנה, ולכאורה מדובר במת, ויש לדחות שמדובר שהוא הבריא וכן מוכח ממה שכתוב בסיפא מקצתם לראשון וכולם לשני ראשון קנה והשני לא קנה וזה מובן רק אם הבריא לכן לא קנה השני אך אם מדובר שהוא מת נאמר שיקנו שניהם, ורב יימר אמר לרב אשי שגם אם מדובר בעמד זה מובן אם חזקה במקצת זה חזרה בכל לכן קנה השני אך אם נאמר שחזרה במקצת אינה חזרה בכל נאמר שזה יהיה כמחלק ואחד מהם לא יקנה, ולהלכה חזרה במקצת היא חזרה בכל וברישא מדובר בין שמת בין שעמד ובסיפא מדובר רק באופן שהוא עמד.

הסתפקו בשכיב מרע שהקדיש את כל נכסיו והבריא האם נאמר שלגבי הקדש הוא גומר ומקנה או שלגבי עצמו הוא לא גמר ומקנה, וכן יש להסתפק בהפקיר את כל נכסיו האם נאמר כיון שזה גם לעניים וגם לעשירים הוא גומר ומקנה או שלגבי עצמו הוא לא גומר להקנות, וכן יש להסתפק בחילוק כל נכסיו לעניים האם בצדקה הוא ודאי גומר להקנות או שלגבי עצמו הוא לא גומר להקנות, ונשאר בתיקו.

רב ששת אומר שאם אמר לשון יטול ויחזיק ויקנה הם לשון מתנה ובברייתא שנינו שגם יחסין וירת בראוי ליורשו לר' יוחנן בן ברוקה זה לשון מתנה.

דף קמט הסתפקו באמר יהנה בהם אם כוונתו שהכל הוא מתנה או שכוונתו שיהנה מהם משהו, ויש להסתפק באמר לשון יראה בהם או שאמר יעמוד בהם או ישען בהם.

הסתפקו במכר כל נכסיו, רב יהודה אמר בשם רב שבעמד אינו חוזר ולפעמים הוא אמר בשם רב שבעמד חוזר ואין

סתירה אלא שאם הם בעין הוא חוזר וכשאנים בעין אינו חוזר.

הסתפקו בשכיב מרע שהודה האם זה מועיל, ויש להוכיח מהמקרה שהיו אצל רבא י"ב אלף זוז של איסור הגר ורב מרי בנו הורתו היתה שלא בקדושה אך לידתו היתה בקדושה והוא היה בישיבה, אמר רבא איך יקנה רב מרי הרי הוא לא בר ירושה וכן אינו בדין מתנת שכיב מרע שרבנן עשו אותה כירושה והיא מועילה רק במקום שמועיל ירושה, ומשיכה לא שייכת בו כי אינם אצלו, וחליפין לא עושים במעות שמטבע לא נקנה בחליפין, ואגב אינו יכול לעשות כי אין לו קרקע, ואם ירצה להקנות לו במעמד שלשתן לא אלך, ורב איקא בר רב אמי שאל אותו הרי מועיל הודאה שהמעות הללו הם של רב מרי ויועיל מדין אודיתא ובינתיים יצאה הודאה מבית איסור ורבא הקפיד שמלמדים טענות לאנשים ומפסידים לו.

עמוד ב במקרה ששייר קרקע כל שהוא מתנתו קיימת, ושיעורו כל שהוא אמר רב יהודה בשם רב שזה קרקע כדי פרנסתו, ורב ירמיה בר אבא אומר שגם אם השאיר במיטלטלין כדי פרנסתו, ור' זירא אומר שהשמועות של הזקנים מכוונות שכמו שבקרקע הוא סומך עליה כשהבריא כך במיטלטלין הוא סומך עליהם כשהבריא, ורב יוסף מקשה שהשמועות אינן מכוונות שקשה למ"ד מטלטלין שבמשנתנו מבואר קרקע, ולמי שאמר כדי פרנסתו קשה שבמשנה כתוב כל שהוא, ואב"י מקשה וכי בכל מקום שכתוב קרקע הכוונה דוקא קרקע הרי שנינו שמי שכתב כל נכסיו לעבדו יצא לחירות ואם השאיר קרקע כל שהוא הוא לא יצא לחירות, ור"ש סובר שלעולם יצא לחירות אלא א"כ אמר כל נכסי נתונים לפלוני עבדי חוץ מאחד מרבוא שבהם

דף קנ ורב דימי בר יוסף מבאר בשם ר"א שמיטלטלין הם שיור אצל עבד אך אינם שיור לענין כתובה, ויש לומר ששם לא היה צריך לכתוב קרקע וכתבו קרקע אגב הרישא שר"ע אמר שקרקע כל שהוא חייבת בפאה וביכורים וכותבים עליה פרוזבול וקונים עמה נכסים שאין בהם אחריות בכסף שטר וחזקה לכן כתבו גם בסיפא קרקע אך אצלנו המשנה לא היתה צריכה לכתוב קרקע, ומה שהקשה רב יוסף שכשכתוב כל שהוא הכוונה דוקא ואין לזה שיעור הרי שנינו שר' דוסא בן הרכינס אמר שאם יש חמש רחילות שגוזזות מנה ופרס חייבות בראשית הגז ולחכמים חמש רחילות גוזזות כל שהן, ורב מבאר שכל שהם הכוונה מנה ופרס שבכל אחת יש חומש ממנה ופרס, ויש לומר שהמשנה שם לא היתה צריכה לכתוב כל שהוא וכתבו את זה בגלל שר' דוסא אמר שיעור גדול לכן אמרו חכמים כל שהוא שלא צריך שיעור גדול כל כך, וזה נקרא כל שהוא.

פשוט שאם אמר המיטלטלין שלי לפלוני קנה גם את כל כלי תשמישיו מלבד חיטים ושעורים ואם אמר כל המיטלטלין שלי לפלוני קנה גם את החיטים והשעורים ואף את הריחיים העליונה ולא את הריחיים התחתונה.

הסתפקו אם עבד הוא כקרקע או כמיטלטלין, רב אחא בר אויא הוכיח לרב אשי ממה ששנינו שמי שמכר את העיר מכר בתים בורות שיחין ומערות ומרחצאות ובית הבדים ובית השלחין אך לא את המיטלטלין, וכשאמר לו היא וכל מה שבתוכה קנה גם בהמה ועבדים שבה וזה מובן אם עבדים כמיטלטלין לכן לא קנה ברישא אך אם נאמר שעבד הוא כקרקע מדוע ברישא לא קנה, אך קשה שגם אם עבד הוא כמיטלטלין מדוע כתוב אפילו עבדים והסיבה היא שיש חילוק בין מיטלטלין ניידים לשאינם ניידים וא"כ גם אם נאמר שעבד הוא כקרקע יש חילוק בין קרקע שאינה ניידת לקרקע ניידת, ורבינא הוכיח לרב אשי ממה ששנינו שאם

כתב לעבדו את כל נכסיו יצא לחירות ואם השאיר קרקע כל שהוא לא יצא לחירות ולר"ש הוא יצא לחירות מלבד כשאמר כל נכסי לפלוני עבדי מלבד אחד מריבוא שבהם, ורב דימי בר יוסף ביאר שמיטלטלין הם שיוור לגבי עבד אך לא לגבי כתובה, ורבא אמר לר"נ שהחילוק הוא כי עבד הוא כמיטלטלין ולכן הוא שיוור לגבי מטלטלין אך כתובה היא שיעבוד קרקע ומיטלטלין אינו שיוור לקרקע, **עמוד ב** ור"נ אמר לרבא אנו מבארים שעבד אינו שיוור כיון שאין כאן כריתות מצד האדון ובשחרור עבד צריך כריתות.

רבא אומר בשם ר"נ שבחמש מקרים קנין מועיל רק בכתב כל נכסיו: שכיב מרע, עבדו, אשתו, ובניו, ומברחת, **שכיב מרע** כמו ששנינו שאם הוא כתב את כל נכסיו לאחרים והשאיר קרקע כל שהוא אם עמד אינו חוזר ואם לא השאיר אין המתנה קיימת, **עבד** כמו ששנינו שאם כתב כל נכסיו לעבדו יצא לחירות ואם השאיר קרקע כל שהוא לא יצא לחירות, **אשתו** כמו שאמר רב יהודה בשם שמואל שמי שכתב כל נכסיו לאשתו הוא רק עשה אותה לאפוטרופוס, **ובניו** ששנינו שמי כתב כל נכסיו לבניו והשאיר לאשתו קרקע כל שהוא היא אבדה את כתובתה, **מברחת** כמו ששנינו שמברחת נכסיה שבעלה לא יקנה אותם היא צריכה לכתוב את כל נכסיה ובכולם מטלטלין הם שיוור מלבד כתובה שחכמים תקנו שאשה תגבה רק מקרקע ולא ממטלטלין, ואמימר אומר שמטלטלין שכתובים בכתובה והם עדיין בעין זה נקרא שיוור.

אם אמר נכסי לפלוני, זה כולל **עבדים** כמו ששנינו שהכותב כל נכסיו לעבדו יצא לחירות קרקע נקראת נכסים כמו ששנינו נכסים שיש להם אחריות נקנים בכסף שטר וחזקה, **גלימא** נקראת נכסים כמו ששנינו ושאיין להם אחריות אין נקנים אלא במשיכה, **זוזים** נקראים נכסים כמו ששנינו ושאיין להם אחריות נקנים עם נכסים שיש להם אחריות בכסף שטר וחזקה, כמו המקרה שבית חזואה היו חייבים לרב פפא י"ב אלף זוז והוא הקנה אותם לרב שמואל בר אחא אגב סף ביתו וכשבא עם המעות יצא רב פפא לקראתו עד תווך, **שטר** נקרא נכסים כמו שאמר רבה בר יצחק שיש ב' שטרות שאם אמר זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו את השטר חוזר בשטר אך לא בשדה ואם אמר על מנת שתכתבו לו את השטר חוזר בין בשטר ובין בשדה, ורב חייה בר אבין מוסיף בשם רב הונא שאם קדם המוכר וכתב את השטר כמו ששנינו

דף קנא שכותבים שטר למוכר אף שאין הלוקח עמו כשמחזיק האחד בקרקע בשטר נקנה בכל משום שהוא כמו שנינו שנכסים ללא אחריות נקנים עם נכסים שיש בהם אחריות בכסף שטר וחזקה, **בהמה** נקראת נכסים ששנינו שמי שהקדיש נכסיו והיתה בהם בהמה הראויה למזבח הזכרים יקרבו לעולה ונקבות ימכרו לצרכי זבחי שלמים, **עופות** נקראים נכסים ששנינו שם בהמשך שאם היו בנכסיו יינות שמנים ועופות, **תפילין** נקראים נכסים כמו ששנינו שאם הקדיש נכסיו מעלים לו את התפילין, והסתפקו אם ס'ת נקרא נכסים שהרי אי אפשר למוכרו וא"כ אינו בכלל נכסים או שמותר למכרו לצרכי לימוד תורה או לישא אשה א"כ הוא בכלל נכסים ונשאר בתיקו.

אמו של מר זוטרא בר טוביא כתבה לו את נכסיה כי רצתה להנשא לרב זביד והוא נשאה וגירשה ורב ביבי בר אביי אמר שהיא מכרה לצורך נישואיה והרי נישאה, אמר לו רב הונא בר רב יהושע וכי בגלל שבאת מאביי שהוא קטוע אתה אומר דברים שאינם שלמים הרי גם למ"ד שבמברחת קונה זה רק כשלא היה גילוי דעת אך כאן היא גלתה את דעתה שהיא מוכרת משום הנשואין ועכשיו היא התגרשה.

אמו של רמי בר חמא כתבה בלילה את נכסיה לבנה רמי ובבוקר היא כתבה את נכסיה לבנה רב עוקבא, ורמי בר חמא בא לפני רב ששת והוא העמידו בנכסים, ורב עוקבא בא לפני ר"נ והוא העמיד אותו, ורב ששת שאל את ר"נ מדוע העמדת את רב עוקבא הרי אם נאמר שהא חזרה בה הרי היא מתה ומתנת שכיב מרע מתקיימת לראשון, אמר ר"נ ששמואל אמר שבכל מקרה שחוזר אם עמד הוא יכול לחזור בו ממתנתו, אך יש לדחות ששמואל דיבר כלפי עצמו אך לא לגבי אחרים אמר ר"נ ששמואל אמר בפירוש בין לעצמו בין לאחר.

לאמו של עמרם חסידא היה תכריך של שטרות וכשהיא עמדה למות היא אמרה שיהיו לעמרם בנה ובאו שאר האחים לר"נ ואמרו לו שעמרם לא משך אמר ר"נ שדברי שכיב מרע הם ככתובים ומסורים.

אחותו של רב טובי בר מתנה כתבה בבוקר את נכסיה לאחיה רב טובי ובערב בא אחיה רב אחדובי ובעה ואמר לה עכשיו יגידו שרק אח אחד הוא ת"ח והאחר לא, והיא כתבה לו, ואמר ר"נ ששמואל אמר שבדבר שאם עמד חוזר הוא יכול לחזור בו ממתנתו.

לאחותו של רב דימי בר יוסף היה חתיכת פרדס ותמיד כשהיא היתה חולה היא היתה מקנה אותו לרב דימי **עמוד ב** וכשהבריאה היא חזרה בה, פעם אחת בעת חליה היא שלח לו שיבא לקנות אמר לה איני רוצה לבא אמרה לו קנה בכל מקום שאתה, הלך והשאיר לה חלק וקנה ממנה וכשהיא הבריאה היא חזרה בה והיא באה לפני ר"נ ושלח לו שיבא ולא בא והוא טען שהיא לא יכולה לחזור כיון ששיירתי בקנין אמר לו ר"נ שאם הוא לא יבא הוא יכהו במקל שלא מוציא דם והיינו בשמתא אמר ר"נ לעדים מה היא אמרה אמרו לו שהיא אמרה ויי לאותה אשה שהולכת למות אמר ר"נ א"כ היא מצוה מחמת מיתה והדין הוא שבעמד חוזר.

אמרו התלמידים לפני רבא בשם מר זוטרא בן ר"נ שאמר בשם ר"נ שמתנת שכיב מרע במקצת היא כמתנת בריא וכמתנת שכיב מרע כשל בריא שאם עמד אינו חוזר וכשכיב מרע שלא צריך קנין, אמר ר"נ האם לא אמרתי לכם לא לתלות בוקי סריקי בר"נ שבאמת הוא אמר שזה לגמרי כמתנת בריא וצריך קנין, ורבא הקשה לר"נ ששנינו שאם שייר קרקע כל שהוא המתנה קיימת ומשמע שלא קנו ממנו, ויש לדחות שבאמת קנו ממנו, אך קשה שכתוב בסיפא שאם לא השאיר קרקע כל שהוא המתנה לא קיימת ואם קנו ממנו מדוע המתנה אינה קיימת אמר לו ר"נ ששמואל אמר ששכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים עמד חוזר גם בקנו ממנו כי ידוע שאינו מצוה אלא מחמת מיתה, ורב משרשיא הקשה לרבא מהמעשה של אמן של בני רוכל שחלתה ואמרה תנו את כבינתי לבתי ששויה י"ב מנה וכשמתה קיימו את דבריה, אמר רבא ששם מדובר שהיא צוותה מחמת מיתה, ורבינא הקשה ממה ששנינו האומר תנו גט זה לאשתי ושטר שחרור זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר מיתה ואם אמר תנו מנה לפלוני ומת יתנו לאחר מיתה ומדובר שלא קנו ממנו שהרי זה כמו גט שאינו בר קנין, ויש לומר ששם זה כמצוה מחמת מיתה, ורב הונא בר רב יהושע סובר שגם מצוה מחמת מיתה צריך קנין, והמשניות והברייתות הנ"ל מדברות במחלק כל נכסיו שאז זה כמתנת שכיב מרע ולהלכה מתנה שכיב מרע במקצת צריכה קנין ואף כשמת ומצוה מחמת מיתה לא צריך קנין אם מת ואם עמד חוזר גם אם קנו מידו.